

Tamás bátyja munkaközössége
részére szíves felhasználására!

B E S Z Á M O L Ó

a Miskolci Bányász Sportkör Barlangkutató Csoportjének

1960-tól - 1977-ig végzett munkáiról.

35.

Készült: a Miskolci Barlangkutatók 25 éves Jubileumi találkozájára.

A kutatási jelentések alapján összeállította Várszegi Sándor.

Az 1952. május 31.-én életre hívott: M.H.T. Zombolykutató Munkabizottság tevékenységében, - a megalakulástól kezdődően, a Bányász Kutató Csoport két tagja: Lukácsik József és Várszegi Sándor sporttársunk vett részt.

A módszeres kutatások eredményeképpen, több jelentős barlangfeltárás született ebben az időszakban.

Ezzel egyidőben, a Tudományos munka is egyre jobban kiteljesedett. Ugyanekkor, a feladatok egyre növekedtek, mivel Miskolc város és ipari bázisának rohamos fejlődése, a vizigény ugrásszerű növekedését idézte elő. Egyre újabb feltárások és víztározási lehetőségek felderítése vált szükségessé.

Nyilvánvalóvá vált, hogy a jó ivóvíz biztosításának alapvető feltétele, hogy a jelentősebb karsztforrások vízgyűjtő területeit és vízösszefüggéseit kellő alaposítással megismerjük.

A munka sokrétűsége és a feladatok nagysága a kutató létszám növelését, s további - ~~(társadalmi alapon működő kutató csoportok életre-hívását)~~ - társadalmi alapon működő - kutató csoportok életre-hívását tette szükségessé.

Fentiek miatt 1960. tavaszán Lukácsik József kivált az M.H.T. zombolykutató Szakosztályából, és megalakította a Diósgyőri Bányász Barlangkutató Csoportot. / Néhány év múlva, a Bányász Sportkörnél történt fúzió következtében, az elnevezés Miskolci Bányász Sk. barlangkutató Csoportjára változott./

Az alakulást követően, a 15 fős csoport nagy aktivitással kezdte el a munkát, a Diósgyőr környéki barlangokban.

A Vadás Jenő forrás-i és Bodzás oldal-i két hasadék-barlang feltárása, majd a Vártető K-i részén a "Tigrisárki" időszakos forrásbarlang víznyelőjének megbontása során a Csoport összekovácsolódott, s alkalmassá vált nagyobb feladatok végrehajtására is.

1960. júliusában kezdetét vette - a Nagy-fennsík létrási szakaszán - a Bükkös-forrás víznyelőjének bontása. E munkálatok végzésében: Lukácsik József és Kositzki Józsefen kívül, Virágh Lajos, Molnár Bertalan, Csontos Sándor, Frigyik Sándor és id. Hágas Ferenc, - tünnek ki. Szeptemberig a barlangot mintegy 30 m mélységig és 50 m hosszban sikerült a Csoport tagjainak feltárni. A Bányász barlangkutatók jó kapcsolatotokat építettek ki a Keletbükki Erdőgazdasággal, s így a felszerelések tárolására igénybevehették a Vesszősi vadászházat. A Csoport viszont tervbevette, hogy a 62-es kutatási évben megvizsgálja, a kurtabérei objektumok vizellátási lehetőségeit.

A Gyenge Lajos vezette; Herman Ottó csoport és a Bányász Kutató csoport kiválásával az anyaegyesület érthetően erősen meggyengült. Az arányok helyreállítása érdekében, 1960. szeptember 1-én a M.H.T. keretében folyó karstkutatás vezetőjévé Dr. Juhász Andrászt választják, s a titkári teendőik végzésére Várszegi Sándort jelölik. Ezt követően Várszegi Sándor / ki már korábban is részt-vett a Bányász Csoport munkájában / az M.H.T. legaktívabb kutatóit: Borbély Sándort, Zsellér Györgyöt, Gera Sándort, Papp Gyulát, Liptai Editet és Tokár Ferencet bevonja a Bányászok bükkösforrasi munkálataiba, s ezt követően a két csoport gyümölcsöző együttműködése révén újabb járat- szakaszokat és termeket tár fel. A csapadékos időszak beálltával, a vízjárat további kutatását, - a fokozott vízveszély miatt, - ekkor időlegesen beszüntettük.

1961. telén, a M.H.T.E.Sz.-ben felvetődött, a Szepesi barlang további feltárására irányuló kísérletek meggyorsításának szükségszerűsége. Köztudottan e barlangot Szepesi Zoltán - a tragikus körülmények között elhunyt, - Miskolci Barlangkutató - felesége találta, s a későbbi években Láner Olivér és Molnár Kálmán vezetésével néhány M.H.T.-s barlangkutató - a 20 m mélységben fellelhető "Mesebéli kúrtó" feletti szűkü-

letig tárta fel. A " Szepesi" barlang kutatásának előtérbe helyezése azért látszott ekkor célszerűnek, mivel ez az agyapa vomulattól É-ra, nagyobb távolságban helyezkedik el. Ezért feltételeztük, hogy járatait így kevésbé iszapolta le a víz, mint ezt közvetlenül a réteghatárról induló "Bükkösbarlang" vizjáratainál tapasztalhattuk. / Várszegi Sándor megítélése szerint, a " Szepesi" barlang jelenleg ismert szakaszán, a " Bükkösbarlang" becsatlakozása nem egyértelműsíthető, így feltehetően a " Szepesi" barlangal párhuzamosan, - rétegtérsora alatt, - egy régebbi keletű, s feltehetően összefüggő szeszakadt barlangrendszer is húzódik./

A " Szepesi" barlang intenzív feltárása, 1962. év tavaszán megindult. A Bányász Csoport, Borbély Sándor robbantásvezető irányításával, s néhány M.H.T.-beli barlangkutatóval karöltve végezte a szűkületek átbővítését. A " Meszeli-kürtő " feletti majd ennek alján " a Borotvaélig" tartó szűkület lejtésére nagy nehézséget okozott, s több hetet vett igénybe. A húsvéti ünnepeket a Bányász Csoport tagjai, új hágasók készítésére, s a Május 1. tiszteletére tervezett háromnapos expedíció előkészítésére fordították. Ekkor lépett azonban színre, a barlang egyik korábbi feltárója: Molnár Kálmán, s két fiatal társa: Bödör István és Kutass Tamás. Az ablakon-át behatolva, a Vesszői vadászházból a Bányász Csoport teljes kötél-készletét elvitték. Majd ezt-követően beépítették a barlangba. Vitathatatlanul nagy technikai bravurt hajtottak végre - azzal, hogy a " Nagy falon " és a " Harang-kürtőn" lejutva, elérték a 100 mélységben lévő "Rom" termést. A vakmerő tettnek, sajnos volt azonban egy szépség-hibája is. Ez - az etikai vonatkozásoktól eltekintve - abból adódott, hogy a felszínre jutás nehéz erőpróbái miatt, - a három kutatónak, - a kenderkötelek kiszédésére már nem maradt energiája. A Bányász Csoport tervezett expedíciója így nem járt eredménnyel, - mivel a nem kellőképpen átgondolt vállalkozás következtében, - Csoportunk teljes kötélkészlete tönkrement.

A történetek ellenére nem került sor kenyértörésre, s a Bányászok nem zárkoztak el a további közös munkától sem.

Az utolsó akadályt, - a barlang szintes ágának elérése előtt, - a "Bosszantó" szükület átbővítése jelentette. Időközben a Bányászok teljes hágosó - képzete beépítést nyert a barlangba. Így a csoport tagjai június 8-án előbb a lustavölgyi "Varga" zombolyt keresték fel. Kiszereztek a korábban itt beépített hágosókat, majd átszállították a "Szepesi" barlanghoz. Meglepve tapasztalták, hogy megbeszélésünk ellenére, Molnárék ismét egyéni akcióra szánták el magukat. A várakozásnak megfelelően, - hajnalban Molnárék megjelentek a Vesszősi munkásházban. Beszámolójukból az derült ki, hogy átpréselték magukat a "Bosszantó" szükületen, majd az "Óriás lépcsőn" át lejutottak a barlang "Szinteságába"... A Bányászok reggel szintén elérték a "Szintes-ágot". Az aknarendszer betáplálásánál lévő termet, felfedezőiről "Három arányásó" teremnek nevezték el. Végigmentek a K-i ágon, majd be kellett érniük, a Ny-i ág "Nagyfagát" mögötti szakaszának első bejáráásával, ahová Molnárék az éjszaka folyamán már nem juthattak el.

A "Szepesi" barlang feltárása - a történetek miatt - keserű emléket hagyott jó néhány barlangkutatóban. Hisz azok kik az egyéni dicsőség - vágy büvöletében megfélemedtek a "fair play"-ről, azon társaikat fosztották meg a sikerélmény-örömétől, kik áldozatos munkájukkal erre leginkább részlegáltak volna.

A további feltárásokat az M.H.T. és a Bányász Csoport tagjai közösen végezték. Nyári - táborozásukon -, a két csoport tagjai-, a barlang lejárati - részének kompresszorral történő bővítésén és a vaslétrák beszerelésén kívül, a barlang 150 m mélységben lévő K-i ágának továbbá igen nehéz körülmények között 150 kg sót szállítottak le. A tóba beadott jelzőanyag segítségével végül is sikerült tisztázniuk a hidrógeológiai összefüggéseket.

A feltáró munkában, az 1962-es év, így igen jelentős eredményt hozott, mivel sikerült ekkor hazánk legmélyebb / 158 m/ és a Bükkhegység leghosszabb/ 1660 m/ barlangrendszerét feltárniuk.

A " Szepesszi " barlang kutatásában kiemelkedő munkát:
- Kositzki József, Lukácsik József, Várszegi Sándor, Magyar József, Dobránszki Péter, Török István és Kőszegi Imre - végezték.

Még ugyancsak ebben az esztendőben, a Bányász Csoport tagjai a lustavölgyi "Varga zombolyt" 35 m mélységig, míg a Barókási I-es víznyelőbarlangot 4 m mélységig tárták fel. Az őszi táborozás során - Bánkút közelében - elkezdtük a lyukasgerinczi "Betyár barlang" bontását.

1963. év telén " Várszegi Sándor és négy M.H.T.-s társaság bejut a "Twixszti" terembe, majd egy többszáz méteres feliszápolt járat, az ugynevezett "Nagy kuszoda" hosszú szakaszon történő átbontását követően eljut a "Létrási vizes" barlang végpontját képező "Szifon-tóig". Ezzel a "Létrási vizes" barlang is belép a Bükk nagy barlangrendszerének sorába. Még ugyancsak a téli időszakban, - a két csoport tagjai, - az Ilona-kúti hasadék barlangban/ Szalamadrás nyelő/ új szakaszt tárnak fel. Várszegi Sándor ezt követően lemond az M.H.T.-nál betöltött titkári megbízatásáról és átlép a Bányász Csoportba. A két csoport közötti szorosán-vett együttműködés ezzel gyakorlatilag megszűnt.

A Bányász Csoport új kutatási területen folytatja - ezt követően - további tevékenységét.

A kurtabérci munkásház melletti "Keringő teberben", /mely időszakosan aktív víznyelőnek tekinthető / 4,5 m mélységig sikerül lejutnunk. Egyidőben megindul, a - Kőröshegyi munkásház közelében -, a régi sarkában felállható hasadékbarlang feltárása. A bontási munkálatok 5 m mélységben leálltak, mivel a Kegyhárs-hegy D-i tővében, az időközben elkezdett - s a későbbiekben "Bányász" barlangnak - elnevezett - aknábarlang bontása, mind az energiánkat lekötötte.

A nagyméretű függőakna a 3-ik métertől mintegy 30 m mélységig fiatal üledékekkel feltöltődött. / Ezt azonban, ekkor még nem sejtettük!

1963. évi kutatótáborunkat kényszerítő okok miatt Jávorkúta telepítettük. Innen két munkahelyünkre: a Kurtabérre és Lyukasgerinc-re való eljutás igen nagy idővesztességet jelentett. Mindazon ellenére, a tábor végéig a Bányász barlang alrendszerében 18 m-ig, lyukasgerincen viszont 38 m mélységig jutottunk le, egy páfrányszerű csepkőképződményekkel díszített terem mélypontjáig. Még az ősz folyamán a "Bánkúti visszafolyó" víznyelőbarlangjában ennek szűk iker aknájában 4 m mélységig sikerült lehatolnunk. / A "Diabáz" barlangot a későbbiekben itt tarták fel, a Budapesti, Debreceni és Miskolci barlangkutatók/.

A "Bányász Barlang" feltárásban kiemelkedő munkát végzett Kositzki József, Lukácsik József, Hornyik László, Kujbos István, Várszegi Sándor, Nagy József, Szántai György, Szántai Péter, Pongó Károly, Dán Sándor, Kőszegi Imre és Lukácsik Barna és Szakszon Zoltán.

1963. novemberében a Kisfensík K-i szakaszán Kositzki József, Lukácsik József és Várszegi Sándor egy inaktív víznyelő / ugynevezett rányelő/ kibontását követően felfedezik a "Vénusz csepkőbarlangot". A további leszállások során, a csoport tagjai sikertelenül a barlang hosszát 550 m-re növelni. Ezzel a "Vénusz" barlang a Kisfensík leghosszabb barlangjává válik. A barlang egyik különlegessége, hogy tipikus eróziós barlang, melyhez fogható a Bükkben eddig nem volt ismeretes.

Ebben az időszakban, a szakosztály vezetését Kositzki József veszi át.

1964-ben folytatódik a "Vénusz" barlang alsó szintjének feltárása. Itt Hornyik László és Várszegi Sándor sikeres szifonátvezést hajt végre, s ezzel jelentősen megnövelik az alsó barlang hosszát.

1964. tavaszán a "Bányász Csoport" tagjai, a "Vénusz" barlangtól É-ra kb. 500 m-nyire kibontják az "Ótzeberi" barlangot, mely korban lényegesen fiatalabb a "Vénusz"-nál. Stílusjegyeit tekintve pedig tipikus hasadék barlang. / 150 m hosszúságú keskeny hasadék folyósó, melynek végét vizes szifon zárja le./

A nyári időszakban a Lusta völgyi ut. - Kurtabérec előtti szakaszán, - a csoport kibontja a jelenleg csupán egy 15 m hosszúságú tereméből álló "Félelnek" barlangját.

1964-ben, táborozási engedélyt Kurtabérec helyett, a Létra munkásházhoz kaptunk. Így innen kellett, fáradságos uton átjárunk a Kurtabéreci kutatási-területünkre. A tábor végére, a "Bányász" barlang lejárati aknáját, 25 m mélységig sikerült kibontanunk. Az őszi expedíciók során végül - is a 30 m mélységű akna fenék - szűkületét áttörve, egy 10 m mélységű aknát tártunk fel. Innen egy ferde folyósóba, majd egy nagyméretű 60 m mélységű függőleges aknán lejutva, omladékos tereembe jutottunk. 1965. év tavaszán folytattuk a terem vastag omladékának átkutatását.

1965. évi táborunkat Kurtabérecre telepítettük. Tovább folytatódott a "Bányász" barlang feltárása. Néhány kürtő kiműsítését követően, az omladékokban több reménykeltő ponton kutató aknákat mélyítettünk. A biztosító anyagok 130 m mélységbe történő leszállítása viszont ember-feletti teljesítményeket követelt a kutató-gárdától. A több tíz méter vastagságú omladékot nagy erőfeszítéseink ellenére sem sikerült áttörnünk. Így a feltárást időlegesen befejezettnek kellett nyilvánítanunk. A könnyebb siker reményében, a tábor végéig, a Kurtabéreci emlékmű közelében található, a korábban mintegy 10 m mélységig feltárt hasadék-barlang bontását kezdtük el. A barlangot végül is 30 m mélységig és 65 m hosszban, egy szifonig sikerült feltárunk.

1965. év őszén, - Bükkszentkereszt vizellátásával kapcsolatban - felvetődött a Galuzsnyvatető É-i oldalában fellelhető viznyelő barlang feltárásnak szükségsszerűsége. A nagyméretű szakadéka knába hullott kőtörmelék eltávolítását első terepbejárásunkat követően, haladéktalanul elkezdtük.

1966. év tavaszán ezzel párhuzamosan, - a korábban megbontott, de időközben újra eltömődött - Hellósi viznyelő bontása is megindult. Mintegy 4 m mélységben elértük a szállban álló kőzetet. Ezt követően, a lemélyített aknát keretácsolá-

tokkal kibiztosítottuk.

1966. évi nyári kutató táborunkat célszerűen, a Hollósi víznyelő melletti rétre telepítettük. A víznyelő előterében gátrendszert építettünk, a kutatások veszélytelenségének biztosítása érdekében. Ezután mindkét kutatási pontunkon elkezdtük a feltáró munkát. A "Galuzsnya" víznyelő barlang bontásánál rendkívül nagy technikai problémát jelentett. Számunkra a bontás során ugyanis kiderült, hogy a felszínről induló hasadék aknából, - szűk nyíláson át, - egy ikeraknába lehet átjutni. Mivel a továbbjutást csupán ezen akna fenekén remélhettük, a bontás során kitermelt törmelékét 2 fázisban, először az ablakszerű nyílásig, majd innen újabb kötélre történő átkaszthatást követően, a felszíni aknában kiépített ácsolatok segítségével kellett deponálniuk.

A nehéz munkafolyamatok 8-10 embert igényeltek, s igen balesetveszélyesnek bizonyultak. A tábor végéig, a barlang bontás rendszerét 45 m mélységig sikerült feltárnunk. Időközben a környékén több hidrológiai megfigyelést is eszközöltünk. Megállapítottuk, hogy Bükkszentkereszt szennyvizei a községet Déli irányban elhagyva, a "Galuzsnya" barlang vonalában fellelhető törésvonalak környezetében, elnyelődnek. Ezen tény új megvilágításba helyezte a barlangot, melynek további kutatása mindenképpen kívánatosnak tűnik. A "Galuzsnya" barlang kutatásában kiemelkedő munkát végzett: Kositzki József, Lukácsik József, Vrászegi Sándor, Dobránszki Péter, Nagy József, Kiss László és Magyar József.

A Hollósi víznyelő-barlang kutatása a mintegy 10 méteres mélységben elhelyezkedő omladékos teremben nyert befejezést. Ezt megelőzően a terem közepének mélyponti-részén, kutató aknával igyekeztünk a szállásálló kőzetet elérni. Több méteres aknamélyítés után derült ki, hogy a terem DE-i részén közvetlenül a sziklafal mellett lett volna célszerű lehatolnunk, így az aknarendszer tetejére juthattunk volna. Kutató-aknában beomlott, így a reménykeltő barlang kutatása csupán azt követően folytatható, ha a felszínről, - újabb ácsolatok segítségével, - ismét sikerül az omladékos terembe lejutni.

A Kisfensíkon a felső forrás-i vízútól É-ra, s. mintegy 100 m-nyire, egy időszakos forrást bontottunk meg. Nézetünk szerint ezen "árvízi túlfolyó" nem áll hidrológiai kapcsolatban a foglalt forrással. A forrás-tölcésér kvarckavics kitöltéséig viszont, meglepő hasonlóságot mutat a "Vénusz" barlang kitöltésével. E túlfolyó közelében a hegyoldal kisebb besüllyedése szintén megbontottuk. A kihajtott akna 4 m mélységben egy szilvizjáratra lyukadt rá. Megfelelő műszaki feltételek biztosítása esetén, mindkét ponton, a kutatás folytatása érdemlegesnek tűnik.

1966. év tavaszán, folytattuk a Kis-fensík-i feltárásaink legjelentősebb munkáinkat a "Kőlyuk III." barlangban és az "Udvarkői" /Sziklakapus víznyelő/ barlang ÉNY-i és ÉK-i szakaszaiban eszközöltük. Nagyobb-méretű és mélységű kutatóakna lemélyítése esetén - nézetünk szerint -, az Udvarkői beszakadt terem ÉK-i sarkában, tovább lehetne jutni.

A Csókástól - Ki irányban "Udvarkőig" húzódó - víznyelőszakaszon az Udvarkő közelében D-i irányból É-felé lefutó - tektonikus völgy febrai között, hármát is megbontottunk. A leg D-ibb terebben "Kullancslyuka" 3 m-re; ettől É-ra az "Ürgefogó lyukban" 6 m-re. A völgy becsatlakozásánál kibontott "Kőszűz" lyukban, Dobránszki Péter-nek egy kb. 6 m-nyi kályhacsőszerű aknából, mintegy 30 m-nyi lejtős járatszakasza sikerül lejutnia, melynek végét szifon zárja. A visszaut igen nehéznek bizonyult, s a kutató-társunk beszorult a szűk aknába, s csak igen nagy erőfeszések árán sikerült ismét felszínre hoznunk. A barlang további kutatására, csupán megfelelő bővítés után nyílhat lehetőség.

1967. nyarán munkálatainkat a Nagy-fensík Jávorkúti szakaszára helyeztük át. Az 1954-ben feltárt Jávorkúti víznyelő barlang, felszín-közeli szakaszait, a víz újra leiszapolta. Ugyanezen időszakban, a nyelőbe tápláló tavacska gátja is teljesen tönkrement, s ez időnként komoly vízveszélyt jelentett a kutatók számára. Fenti okok miatt a barlangban, máskéül évtizedek óta, munkálatok nem folytak.

1967. június 11-én. - a Kelet-Bükki Erdőgazdaság hozzájárulásával, - elkezdtek a völgyzárógát felújítását. E munkálatok, a nyári táborozásunk alatt is folytatódtak. Ugyanekkor, a víznyelőben, a szállbanálló közelében, új lejárati mélyítését is elkezdtek. A kutató tábor urolási napjaiban sikerült a korábban "Gyökér teremnek" elnevezett barlang-részre, rályukasztanunk. A leiszapolt "Rókafogadó Homorítás és Fejendülés" szifonok kitisztítását követően, az év végére a barlangot gyakorlatilag újra járhatóvá tettük. A - Vitezs-ág' alsó- "elmenő" szifonjait átbontottuk, s újabb járat-szakaszt tártunk fel. Innen azonban a víz, esőszerrű, s emberileg nem járható hasadékokban tűnik el. A feltárt szakaszban viszont oldalirányból vízzugás hallható, melynek eredetét ezidáig nem sikerült kideríteni. A "Jávorkúti víznyelő" barlang kutatásának kiemelkedő munkát végeztek:

Kositzki József, Lukácsik József, Kővess László, Kőszegi Imre, Dobránszki Péter, Soós Barna és Kárpáti Ernő.

1967. telén a Kis-fennsíkron a Kaszási visszafolyótól É-fellelhető második teberben, 3 ponton kísérletestünk barlangfeltárással. 1968. tavaszáig a töbör mélypontján, 25 m mélységbe jutottunk le. A zergúgos feliszapolt feliszapolt vízjáratokból /"Kürtőzsungel"/ nem sikerült hosszabb nyitott járatot jutnunk. A teber oldalában kibontott hasadékokban, 30 m mélységig sikerült lehatolnunk, s itt egy, 18 m hosszúságú esepkővet termet találtunk. Ennek mélypontján nagyobb bontás árán esetleg tovább - lehetne jutni. A harmadik bontási hely, a teberfenéktől NY-ra nyíló oldalvölgy peremén található. Ezt 15 m mélységig bontottuk ki. Bár - e három barlangot "Petőfi I., II., III. barlang" néven publikáltuk, utólag ezen elnevezéstől elálltunk. A csókási, réttől P-ra/kb. 200 m-nyire/ található "vadföld" közelében fakadó rétegforrás vize, töltéseszerű mélyedésben tűnik el. A nyelőt, a sziklafal mentén sikeresen bontottuk meg. Az állfenéken történt áthatolás követően egy 10, majd egy 20 m-es aknában lejutva kitermesedésbe érkeztünk. Innen újabb bontás és sziklavésést követően egy kb. 25 m hosszúságú lejtős folyósóba, majd egy 20 m mélységű aknafenekérről nyíló ferde járatszakaszba jutottunk.

Ezt egy ingadozó vízszintű "szifontó" zárja le. A "Hónvéd" barlangnak elnevezett víznyelő barlang, 55 m-es mélységével, jelenleg a Kis-fennsík legmélyebb barlangja, s nyélpontján az ingadozó vízszint karsztvízszintet is jelezhet. E barlang feltárásában kiemelkedő munkát: Kositzki József, Szántai György, Lukácsik József és Várszegi Sándor végeztek.

A Nagy-fennsíkön még ugyancsak tavasszal, " Svédfenyves-től Délre " található időszakos víznyelő 7 m-es tömrelékes zónájának kiépítését követően, felfedezzük a "Szirén" /Jávork II./ barlangot. A barlang, mintegy 15 m mélységben, a vízjáratnálajtóssá válik, s előbb két irányban elágazik, majd labirintus-szerűvé válik.

1968. évi Jávorkúti kutató táborozásunk alatt, folytattuk a " Jávorkúti víznyelő barlang" "Vizes ága" bejövő szifonjának áttörését. Több napos sziklavésés után azon megállapításra jutottunk, hogy a szifon igen hosszú lehet, s így átbontása, reménytelennek látszik. Azt végülis sikerült egyértelműen tisztáznunk, hogy a szifon előterében nagy méretű terem, vagy tőrendszer lehet, mivel a szifon közelében létesített 20 cm-es gátaszkánk, huzamosabb ideig tartani tudta, a közel 200 l/p-es vízhozamot. A végleges választ egy sikeres buvárakció adhatja meg a nyitott kérdésre. " Ezt követően a " Vizes ág" egyik kürtőjébe felkapaszkodva felfedezzük az " Auróra terem" mely különleges képződményei révén a barlang legszebb részének tekinthető. A " Luna terem" környezetében elsősorban azéi kezdeményeztük a feltárásainkat, mivel a felszínről érkező vizek e szakaszon nyelődnek el, s reméltük, hogy az itt feltárt járatok, a " Vizes ág" szifon mögötti járataiba tápláljanak. A kérdést nem sikerült tisztáznunk, mivel az itt kibontott hasadékok járhatatlanná szűkültek. A barlang pontos felmérése-veleményünk szerint-hozzásegítheti a barlang tovább kutatóit, a szifon - kerülő járatok felfedezéséhez. Jávorkúti tválati fejlesztése esetén viszont, a barlangi patak vizét fűrólyukkal történő rályukasztás esetén hasznosítani lehetne

A táborozás alatt a " Szirén" barlangban is folytattuk a további feltérési - lehetőségek kutatását. A 20 m mélységű " Olga aknában" és a barlang további 5 különböző pontján folytattuk a bontási munkálatok.

A mintegy 200 m hosszúságú, s igen nagy reményekre jogosító barlang folytatását ekkor azonban, nem sikerült megtalálnunk.

Az augusztusi rendkívül csapadékos időjárás, - a lejárati szakaszon- nagyobb kőzet mozgást okozott a " Szirén barlangban". Az egyik alkalommal, a lent-dolgozók vízbetörését is kaptak, s csak igen nagy nehézségek árán, tudtak ismét felszínre jutni. A barlang további kutatását ekkor időlegesen beszüntettük.

A tábor utolsó napjaiban a " Bolhási víznyelő" barlangtól É-ra kb. 300 m-nyire a tárastá út mentén - Kositzki József indítványára - egy kisméretű berogyást is megbontottunk.

A kezdetben jelentéktelennek tűnő hasadékok - vörös agyag kitöltése után - "Vörös lyuknak" neveztük el. A hasadék bontását a táborot követő időszakban is folytattuk. Az év végéig, 25 m mélységig sikerült ezen aknabarlangot feltárnunk. A jellegi aknafenekre tápláló oldalkürtő erős eltömődést okozott. Emiatt, a további munkálatok vagy a téli időszakban, vagy szakaszosan - a kiszellőzést követően - folytathatók, csupán kellő biztonsággal.

Az őszi folyamán a "Nagykómázsa - völgyi" víznyelő-barlangtól kb. 150 m-nyire K-re fellelhető időszakosan aktív víznyelő tölcéséből eltávolítottuk az állati tetemeket. Majd felhívtuk a közeli robbanóraktár kezelőjének figyelmét, hogy a hasonló eseteket mindenképpen akadályozza meg, mivel a víznyelő közvetlenül a Miskolc-Tapolcai vízrendszerbe dolgozik. A nyelőt 3 m mélységig bontottuk ki.

Míg ugyancsak az őszi folyamán, Gyenge Lajos felkérésére. Csoportunk Bükkszentlászló közelében /a községtől K-i irányban kb 400 m-nyire / a patakmeder felett nyíló hasadékbarlangban is tevékenykedtünk.

Handwritten note: Miskolc - 1952. 11. 2.

A közös munkavégzés során, az általunk "Kristálmúzeumnak" elnevezett teremből induló vízjáratban hosszabb szakaszok átadására, és kibontása után, mintegy 35 m-t sikerült előrejutnunk. A későbbi nyomjelzős vizsgálatok során a festett víz Miskolc-Tapolcán jelentkezett.

1968. év táborozásunk alatt, az M.H.T. fiatal karsztkutatóinak kérésére több ízben "technikai" segítséget nyújtottunk az alsó-sebesi forrás lejtőtörmelékében kihajtott kutató árkát kibontásához. E munkálatokat Dr. Juhász András kezdeményezte annak érdekében, hogy a szállban álló kőzetet elérve, - a főtérbarlang feltárását követően - a barlangot vizátrozási kiutak céljára hasznosítsák. Ezen munka, a "Bányász" barlangkutatókat is érdekelte, így jó együttműködés alakult ki a két csoport között.

1969. februárjában Kositzki József, a felső-sebesi víznyelő szomszédságában észrevette, hogy a barlangi meleg, a kőzet megolvasztotta. Néhány nap múlva a reményt keltő helyen Kositzki József és Várszegi Sándor több napos bontás után egy hasadék-aknába jutott. Az aknábarlangot ezt követően a két kutató 55 m mélységig tárták fel. A barlang képződményei-revéen méltán érdemelte ki a "Szivárvány" barlang elnevezését.

A hóolvadást követően - azt tapasztaltuk, - hogy az M.H.T. Hidrogeológusainak alsó-sebesi kutató-árkától K-re, újabb forrás feltöltés jelentkezett. Kezdetben, "árvi vízi túlfolyóra" gyanakodtunk. Közöltük észrevételünket Dr. Juhász Andrással, s abbéli szándékunkat, hogy a vízfeltörés irányában mélyebb szintről, új kutató árkot hajtanak ki a "Bányász" csoport. A kutatási engedélyt megkaptuk. Ezt követően - csoportunk haladéktalanul elkezdte, a nagymennyiségű lejtőtörmelék elbontását.

1969. évi kutató-táborunk alatt, majd a továbbiakban is folytattuk-e munkát. A 20 m hosszúságú kutatóárokából 180 m meghaladó kötöttanyagot termeltünk ki, majd szállítottunk el a depóhelyre. A munka végül is meglepő eredményt hozott.

A korábban feltárt forrás-kiömléstől teljesen független, s eddig ismeretlen forrásbarlang bejáratára akadunk. Az újabb munkálatok révén - az év végéig - mintegy 10 m-re sikerült a barlangba bejutnunk, itt azonban áthatolhatatlan szifontálta utunkat.

Az 1970-es kutatási év nagy erkölcsi elismerést hozott "Bányász Csoport" számára.

... "A Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat évadzáró közgyűlése, a karsztvidékek és barlangok feltáró kutatása terén elért kiemelkedő eredményekért adományozható Vass Imre oklevéllel a Miskolci Bányász Sportkör barlangkutatói Szakosztályát tüntette ki".

Az alsó-sebessi munkahelyünkön, a tavasz folyamán, folytattuk további bontási és mederszint-süllyesztési munkálatainkat. Közben néhány eldöntésre váró kérdésre is sikerült választ kapnunk. Egyik kulcsproblémát az jelentette, hogy forrás-barlangunk vízgyűjtő területe a Fennsík, mely szakaszán helyezkedhet el. Terepbejárásaink során a "Fenyvesréti patak" medrében találtuk meg a "hiányzó láncszemet". A keresett kvarcítók, melyek koptatott hasonmásai forrás-barlangunkból már korábban előkerültek.

Figyelmünk így a "Fenyvesréti" /dicsznósi/ víznyelőszorra terelődött, melynek kutatásából a "Szifontó" mögötti járatok feltárását vártuk. Ezt megelőzően, Molnár Tamás főmérnök vette át a "Bányász Csoport" irányítását. A csoport új vezetője, azonnal felismerte az akkor folyó kutatások közül az "István-cseppkőbarlang" Pokol" nevezetű szakaszának kutatásában rejlő nagy lehetőségeket. Együtt-működést ajánlott fel ezért, - az itt kutatást végző -Nehézipari Műszaki Egyetem TDK-s csoportjának. A bányászok ekkor aktív közreműködésükön kívül, - Molnár Tamás segítségével - biztosítani tudták a sikeres munka végzéséhez elengedhetetlenül szükséges különböző gépi berendezéseket is. / Vitlák, szivattyúk, ventilátor, stb./ Sajnos a segítőkészség hiábavalónak bizonyult, mivel a TDK-s csoport akkori vezetője, Nébli Vendel, a bányászok részére csupán a munkához való jogot kívánta biztosítani. Az alárendelt szerep elfogadhatatlan feltételnek bizonyult a "Bányász Csoport"

számára, s így egy igen szép terv esett kútba, mellyel a Miskolci barlang-kutatást pótolhatatlan veszteség érte. Nyári kutató táborozásunkat - Molnár Tamás irányításával - "Fenyvesréti víznyelők feltárására fordítottunk". Két elaggott inaktív víznyelőt bontottunk meg. A legrégebbi nyelőt mintegy 30 m mélységig sikerült kibontaniuk. A jelenlegi végpont agyapala- és kőtörmelékes összlettel van feltöltődve. E munkálatok végzésében Kositzki József, Várszegi Sándor, Podhorszki István, Sike Zoltán, Fekete Kálmán és Nahalka Ferenc tüntek ki.

1971. évi kutató tevékenységünket a Jávorkút környéki "Szirén" barlang szomszédságában folytattuk. Itt egyik terej bejáratásunk során azt tapasztaltuk, hogy egy hasadék környezetében a hó teljesen elolvadt. Több napos bontás révén a "Szirén" II." barlangnak elnevezett aknabarlangot, 35 m mélységig sikerült feltárnunk. A jelenlegi mélyponton omlás zárja a továbbjutást. A "Szirén" I-II. barlangok leginkább azért jelentősek, mivel a ladini agyapala vonalattól D-re a felső ladini karni mészkő-összletben helyezkednek el, a feltehetően a "Szinva-források", NY-i vízgyűjtőjének határpontjában "Légaknaként" működnek.

Kutatásainkat Miskolc-Tapolca közelében, a régi felhagyott Kőbánya térségében folytattuk.

... "A kör alakú bányaudvar, - ez a monumentális amfiteátrum -, mely Európa legszebb szabadtéri színháza. A hővizfeltörések nyomait magánviselő kőmuzeum, s még mi minden lehetne, - most Tapolca szemétdombja - a kemping tőszomszédságában"

E szavakkal szövegezték meg ekkor benyomásainkat a sajtóban, a kutatásainkról írott tudósításban. Felháborodásunk egyébként teljesen jogosnak bizonyult. A szemétsértő létványon túlmenően ugyanis kiderült, hogy a csapadékvíz - a szeméthegeyeket át - lúgozva, - közvetlenül a karsztcsatornába jut, s így egyenesen a Miskolc ivóvíz-ellátását szolgáló Tapolcai források vizét szennyezi. Kutatásainkat az alsó

bányaudvar K-i pereménél kezdtük el. Itt Kositzki József egy agyaggal teljesen kitöltött nagyméretű aknát talált.

Nyári táborozásunk alatt ezen aknát 11 m mélységig bontottuk ki. A kutatásokat itt a Városi Vizmű folytatta, s végül is sikerült elérniük a karsztviz-szintjét.

A bánya legfelső szintjének K-i sziklafalából nyíló, - szűk hasadékon át, - egy 4 emelet mélységű aknabarlangba jutottunk. Az aknából tágas folyósóba, majd két nagyobb terembe érkeztünk. A terem egyes falrészleteit hév-víz-feltörések hatására keletkezett kristálybevont borítja. Pontos bemérés esetén, - amennyiben az derülne ki, hogy a barlang-^{2. sz.} rész végpontja, megközelíti a Kőbánya középső szintjét - úgy tűnik érdemes lenne újabb terem feltárásával kísérletezni, mivel így, - néhány m-es mesterséges tárókihajtása révén új természeti érdekességgel gyarapodna Miskolc-Tapolca.

A bányaudvar "ÉNY-i" peremére felkapaszkodó meddősziklót NY-ra kb. 100 m-nyire egy időszakosan aktív víznyelőt bontottunk meg. Több oszlásnak-indukt állati tetem eltávolítását követően egy aránylag nagy-méretű hasadék-barlangba kutottunk. Újabb szakaszok átbotását követően, a végpont vizes szifonjáig kb. 300 m-t jutottunk előre. A barlang további kutatása, részben az agyaggal történt erős eltömődöttség, részben a vizmű közelsége miatt nem látszik célszerűnek.

1972. év I. negyedévében, a Miskolcon megrendezésre kerülő "Országos Barlangnapok"-ra való felkészülés jegyében kezdeményeztük az alsó sebess-források munkahelyünk beomlott kutatás-árkainak kitértítését. Csoportunk tagjai, mintegy 16 munkanapot fordítottak a munkálatok elvégzésére. Ahhoz ugyanis, hogy a kétforrás-barlang előterében elhelyezkedő sziklaküsző szintjét - a kívánt mértékben tovább tudjuk süllyeszteni, - az árok részűit tovább kellett növelniük. A munkálatok megkönnyítése érdekében - a szállban álló kőzet mentén - a két barlangszádát újabb kutató árokkal kötöttük össze. Ezzel lényegében - a víz közös árokba való terelésével - a patak szabályozását is elvégeztük.

E munkálatok mellett, tovább folytattuk a " Szivárvány" barlang járatrendszerének feltárását, s a barlang előkészítését a Barlangnap látogatók fogadására.

Június 15-én a TV. Stábja - Bokodi Béla riporttervezésével - filmet készített Sebess-források munkálatainkról, melyet a " Barlangnap tiszteletére" a TV. esti-hiradó-jében sugárzott. A június 17-18-i barlangnapon kutatási területünket a résztvevők megtekintették, s elismeréssel nyilatkoztak munkánkról.

Csoportunk nyári táborozást 1972. évben nem rendezett, mivel - a Területi Osztály munkájába bekapcsolódva - a K-i. Bükk karsztforrásainak komplex vizsgálatát végezte. Feladatunkat elsősorban - a Szinva és a Garadna völgy forrásainak vizsgálata, a hozzájuk tartozó vízgyűjtőterületek lehatárolás, összefüggés vizsgálatok végzése és a szennyeződési pontok tisztázása - képezte. A sokrétű munkából csoportunk igen aktívan vette ki részét.

1973. évi kutatócsoport tevékenységünket az Alsó-sebess források és vízgyűjtő területeik térségében, három kutatási ponton kezdtük el.

Az év tavaszán kutatócsoportunk vezérkara kibővült. A csoport vezetését Balogh Béla főmérnök vette át, míg a titkártisztet Molnár Tamás töltötte be. Az új vezetők első feladatuként a kutatási engedélyek megszerzését tűzték ki célul. A tervezett nagyvolumenű munkálatok elvégzéséhez ugyanis - részben balesetvédelmi, részben a képződmények megóvása érdekében eszközrendő tevékenység / barlang-lezárások, a sebasi munkahely részleges bekerítése stb./ - a szükséges engedélyek megkapása elengedhetetlen feltételként merült fel.

1973. évi nyári táborunkat a Kisfennsík Csókási réten állítottuk fel. A tábor ideje alatt a munkálatok egy része - a korábban általunk feltárt, majd időközben újra eltűnő " Honvéd barlang" ismételt kibontására irányult. Egy becsuszott hatalmas farönk a munka folytatását életveszélyessé tette, így új helyen a Csókási rét ÉNY-i sarkában kíséreltünk meg

egy időszakosan aktív víznyelő kibontását. Mintegy 10 m mélységig sikerült a nyelőt feltárnunk, itt azonban a járat emberileg járhatatlan hasadékká szűkült. Többi munkahelyeinken szintén csupán részeredményeket értünk el. Az "Óztekerek" legészakibb nyelőjében 4 m-re hatoltunk le, itt sziklaszűkület, míg a "Jókai töbörben" / a Vénusz barlang és a kaszási víznyelő vonalában található / szintén néhány méternyi függőleges szakasz kibontása után, szikla omlás zárta el a továbbjutást. A Felsőforrás és Kaszás vonalában kb. féluton fellelhető "Bronzika" barlangot, mintegy 15 m mélységig tártuk fel. A barlang kitöltésében "Bronzokori" női koponyatetőt találtunk.

A "Szivárvány" barlang szépsége időnként egyre újabb és újabb érdeklődőket vonzott, s így a barlang nem merült a feladés homályába.

1973. júliusában a Budapesti Vörös Meteor. - Foton Kutató Csoportjának három tagja is felkereste a barlangot. A közép- és színt fényképezése közben, vezetőjük - Renkó Péter - a "Nagy Hasadék" -ból induló kürtőbe felkapaszkodva, távoli vizzúgás hangjaira lett figyelmes. Két társával - nehéz szikla-mászás révén - végül - is eljutottak a "Vizesések" termébe, - melyről felfedezőikről - a Bányászok a későbbiekben "Meteor" teremnek nevezték el. A váratlan felfedezést követő közös expedíció során, a Foton és a Bányász Csoport tagjai, már együtt csodálták a félelmetes dübörgéssel lezúduló vizeséseket, s a "Patakos" barlangig" mintegy újabb 30 m-es szakaszát, már közösen tárták fel. Itt azonban egy szeszélyes sziklaszűkület ismét hosszú időre megállította a barlang feltáróit.

Mivel a hosszú huzavona és levelezgetés ellenére, a Kutatási engedélyek kérdése az év végéig nem rendeződött, a csoport vezetői tisztségükről lemondtak.

A történeteket követően ismét Várszegi Sándor és Kositzk József vezetésével folytatta a "Bányász Csoport" a feltáró munkát, elsősorban a "Szivárvány" barlangban. A csoport tagjai hónapokig vésték a I-es II-es és III-as hasadékok szikla-szűkületeit, míg végül is, újabb 150 m-es folyószakaszt

a néhány emeleti terem-részt is sikerült feltárniuk. E munkál-
tokban kiemelkedő tevékenységet elsősorban Nagy Tibor és Hirs
Imre végeztek.

A barlangot látogató - bel és külföldi kutatók egybehangz
véleménye szerint - a " Szivárvány" barlang, - kedvező adottsá-
gai révén - kiválóan alkalmasnak bizonyul, " Tanbarlang " kiépítése céljára. A " Bányász Csoport" az elért sikerek révén
úgytűnt ismét csúcspontba jutott. Ekkor azonban - feltehetően
olyan személyek kik igen messzire ruggaszkodtak a sportbarát-
ság meggyéitől- összpontosított támadást intéztek a "Bányász
Kutató Csoport" ellen, az alsó-sebesi Ruba forrás mésztufa
képződményeinek " - Vandál elpusztítása miatt". A " névtelen"
feljelentők, az OTVH-hoz fordultak kreált vádjaikkal", az
O.T.V.H. - előzetes vizsgálat megejtése nélkül - átette az
ügyet az OBF-hez. A vádak műszaki vonatkozásait a KBF, míg a
mésztufa rongálást, az MKET, vizsgálta felül. Mint utólag ér-
tesültünk, - sajnos nem hivatalosan - a vizsgálat eredménye
sportolóinkra nézve, mindkét szerv részéről kedvezően zárult.
A vádaskodókkal szemben azonban nem jártak el kellő szigor-
ral, holott ez, - a további zavartalan munkavégzés érdekében
- mindenképpen kívánatos lett volna.

Egy viszont bizonyos, hogy a történetek követően, 75
évre - a szóban - forgó munkaterületre - a "Bányász Csoport"
megkapta a kutatási engedélyt OTVH-tól. Ezzel úgy tűnik, Sport-
körünket rehabilitálták ugyan, az emberekben történt erkölcs-
kártételt azonban, a csoport tagjai mindmáig nem tudták kihe-
verni. Ebből következően, a korábban igen ütőképes, s minteg
14-16 fős létszámú " Bányász Csoport" néhány fővel kényszer-
rült tovább vegetálni. Sportolóink elkedvetlenedését tovább
fokozta, hogy " segítőkész kezek" az alsósebesi kutató ár-
kainkba, - a hegyoldalról, - farönköket és kőtömböket görgöt

Ilyen kedvezőtlen előjelek mellett került sor az 1974.
évi nemzetközi "Aqua" expedíció lebonyolítására.

Az expedíció munkájában a " Bányász Csoport" 7 fővel vett
részlet. A csoport tagjai mindvégig a legnagyobb, műszaki munká-
kat végezték, biztosították, gátarépítettek

Több barlangban ezen túlmenően igen jelentős bontási munkálatokat is végeztek, s nem ritkán napi 12-16 órát dolgoztak. Végülis, az expedíció gerincét képező csoport a " Herman Ottó " és a " Bányász " , két barlangban is/ Bolhás és Szirén/ igen számottevő feltárási eredményeket ért el, s a további kutatások szempontjából igen jelentős megfigyeléseket is végzett. Az expedíció munkájában Nagy Tibor, Beress Péter, Szabó István, Gyurcsik József és Várszegi Sándor kiemelkedő munkát végeztek.

A téli időszak beálltával, tovább folytatódott a munka. Elsősorban a " Szivárvány és Bolhási " víznyelő barlangok közöttes területén elhelyezkedő " Alabástrom " barlangban, ahol Kositzki József, egy eddig ismeretlen aknarendszerre akadt. A bontási munkálatok itt kisebb kihagyásokkal az 1975-ös esztendőben is folytak.

Hazánk 30 éves felszabadulásának évfordulója alkalmából 3 napos felfedező expedíciót kezdeményezett kutató csoportunk Hollóstatón, melyen 8 fő vett részt. A mindvégig kedvezőtlen időjárás, a beázott sátrak, s az elázott élelmiszerek, mind-végig igen nagy problémákat okoztak kutatóinknak. Nagy erőfeszítéssel bár, de a tervezett feladatok jelentős részét, végül is sikeresen oldottuk meg.

Nyári expedíciós munkatábort csoportunk - megfelelő anyagi lehetőség hiányában - nem rendezett. Emiatt az MKKE kis-fennsík központi régészeti és hidrológiai kutató táborozásán vett csoportunk részt, 4 fővel.

Ezt követően a " Bányász " csoport tagjai aktívan bekapcsolódtak a " VITUKI " által kezdeményezett nyomjelzés vizsgálatok végzésébe. Hollóstató szomszédságában a jelző anyag beadásához gátakat építettünk, majd a jelző anyag beadását elvégeztük. Az ezt követő forrás-figyelő szolgálatban Kositzki József kutató társunk huzamos ideig részt vett.

Egyik kutató társunk, a Kazinobarcikai Vegyész Sk. Bükk barlangkutató felkérésére a Katowicse barlangban sikeres feltárási expedícióban vett részt.

1976. évben felmérve lehetőségeinket, csoportunk ismét Hollóstató térségében igyekezett a karszt járataiba lejutni.

A cél itt elsősorban annak tisztázása volt, - hogy a "Bányász" pihenő, és az itt létesült üdülő-központ részére - nyerhető-e a karsztból jó minőségű ivóvíz, s feltárható-e nagyobb méretű cseppkőbarlang, a camping közelében. A nyári táborunkig elért eredményeink, biztatóknak tűnnek. A kutatást azonban itt időlegesen be kellett szüntetnünk, mivel az OTVH. az "Alsó-sebes-i" forrás-barlangok feltárását célfeladatként tűzte ki a "Bányász" barlangkutatók számára. Beomlott kutató-árkainak kitisztítása, és kimélyítése az év végéig megtörtént. A kistűzfennsíkron ugyanekkor több reményt-keltő helyen: Hidegvíz, Csókás, Nagymésztető, Kaszás és Sziklakapu közelében jelentős feltárásokat végeztünk.

A "Bányász" kutató csoport 1977. évi kutatási tervében - mely egyben a 25 éves Miskolci Barlangkutató Jubileumi feladat - súlyponti feladatként az Alsó-sebes-i forrás-barlangok teljes feltárása szerepel.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani a Miskolci Bányász Vezetőinek és Sportkörünk Elnökének, Jaskó László Sporttársunknak azért a sokoldalú erkölcsi és anyagi támogatásért, mellyel lehetővé tették, hogy csoportunk fenti kutatási eredményeit elérje.

Jó szellemesét!

Miskolc, 1977. április 21.